

מעשה המילה

רב דניאל שטיין

א. גמרא שבת (קלו, א - קלו, ב) - אלו הן ציצין המעכבין את המילה בשר החופה את רוב העטרה וכו' ואם היה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין. מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל. אמר רבי אבינא אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב בשר החופה את רוב גובהה של עטרה, ואם היה בעל בשר וכו' אמר שמואל קטן המסורבל בבשר רואין אותו כל זמן שמתקשה ונראה מהול אינו צריך למול ואם לאו צריך למול. [רש"י (שם) - לא תימא רוב העטרה דקתני מתניתין רוב היקפה, אלא אפילו רוב גובהה במקום אחד].

ב. גמרא שבת (קלג, ב) - עושין כל צרכי מילה בשבת כל צרכי מילה לאתויי מאי לאתויי הא דתנו רבנן המל כל זמן שהוא עוסק במילה חוזר בין על הציצין המעכבין את המילה בין על הציצין שאין מעכבין את המילה חוזר על הציצין שאין מעכבין את המילה חוזר.

ג. שו"ע (יו"ד סימן רסד סעיף ה) - יש ציצים המעכבים המילה ויש שאינם מעכבים אותה. כיצד, אם נשאר מהעור עור החופה את רוב גובהה של עטרה אפילו במקום אחד, זהו המעכב את המילה וכאילו לא נימול. ואם לא נשאר ממנו אלא מעט, ואינו חופה רוב גובהה של עטרה, אינו מעכב המילה. (ומ"מ) אם הוא בחול, לכתחילה יטול כל הציצים הגדולים אף שאינם מעכבים (טור). [ש"ך (ס"ק ט) - וכתב בית יוסף בשם חכם אחד ספרדי דעטרה דלגבי מילה הוא הבשר אשר בראש הגיד כולו ועיקר מצותו לגלות כל העטרה עם החוט הסובב שהיא עיקרה ואית בה תרי גוויי עיכוב חד בשר החופה רוב היקפה אף על גב דליכא רוב גובהה ורוב גובהה נמי אף על גב דליכא רוב היקפה]. [פתחי תשובה (ס"ק טו) - עיין בשו"ת שאגת אריה סי' נ' שהאריך להוכיח דהעיקר כדעת הרמב"ם שאין צריך לחזור אפי' בחול על ציצין שא"מ לאחר שפירש ולא כדעת הטור וסיים דיפה עשה הרב"י שהשמיט בש"ע דעת הטור אף על פי שהרמ"א מביאו מ"מ בתינוק חלש קצת אף על פי שאין בו משום סכנת נפשות אלא חשש חולי בעלמא ראוי לסמוך ע"ז שלא לחזור ע"ז שא"מ את המילה אפילו בחול לאחר שפירש].

ג. שו"ת בנין ציון (סימן פו) - להרה"ג וכו' מ"ה שמשון הירש אב"ד דק"ק ישורון בפ"פ דמיין יע"א. בשאלה שבאה לפניו באיש אחד בר לבב קרוב לשלושים ונשוי לאשה בת טובים נסתכלו באקראי במרחץ במילתו ונדמה להם שחותם ברית קודש משונה משאר בני ברית דהיינו תחת אשר העטרה שלהם גלוי מפנים ומאחור עטרה שלו גלויה כולה מלפנים כלומר כל בשר ראש הגיד וגם חוט הגבוה הסובב גלוי מלמעלה ולצד פנים דהיינו ממקום שהוא מתחיל לשפע כנגד הקרקע אכן מאחוריו במקום שיוורד לצד הגוף הוא מכוסה ואין נראה החרוץ שבין בשר שבראש הגיד והגיד, ועתה נכנסה הדאגה בלב הקרובים אם מילתו מתוקנת כהלכה או צריכה תיקון באיזמל וכו'. נלענ"ד שאע"פ שקרוב לודאי שדעת הפוסקים גם השטח עד החרוץ הוא בכלל עטרה קרוב לודאי נגד זה ג"כ שבהתגלות החוט נתגלה עד החרוץ אלא שאח"כ שבה עור הפריעה וכסה השטח והחרוץ וכיון שרוב מצויים אצל מילה מומחים הם נוכל לסמוך על זה שגם האיש הזה נימול כראוי מתחילה רק שאח"כ נתכסה החרוץ ולא יצטרך תיקון ע"י איזמל.

ד. שו"ע (יו"ד סימן רסד סעיף ו) - קטן שבשרו רך ומדולדל או שהוא בעל בשר הרבה עד שנראה כאילו אינו מהול, רואים אם בעת שמתקשה נראה מהול א"צ למול פעם שנית, ומ"מ משום מראית העין צריך לתקן ריבוי הבשר שמכאן ומכאן. ואם אינו נראה נימול בעת הקישויו, צריך לחתוך כל הבשר המדולדל עד שיהיה נראה כנימול בשעת קישויו. הגה: וא"צ שיהא נראה בעת קישויו רוב העטרה, הואיל ונימול פעם אחת כהוגן, אפילו אינו נראה רק מיעוט העטרה שנמול סגי וא"צ למולו שנית. [ש"ך (ס"ק יב) - וכב"י בשם חכם ספרדי נראה שהחמיר יותר שכל שבדיקת הקישויו לא נאמר אלא לבני המסורבל והמדולדל שנימולו תחלה כהלכתן אבל לכל השאר צריך שתהא העטרה מגולה אף שלא בשעת הקישויו כו' הרי שהחמיר דבמי שלא נימול תחלה כהלכתה צריך לחתוך הבשר עד שתהא העטרה מגולה אפילו שלא בשעת הקישויו וכן הורתי הלכה למעשה ע"כ ולי דברי החכם זה צ"ע דגרסינן בירושלמי פרק ר"א דמילה אמתניתין דאלו הן ציצין המעכבין את המילה ר' אבינא בשם ר' ירמיה אמר בחופה רוב גובהה של עטרה כו' ר' טבי בשם ר' שמואל אומר בודקים אותו בשעה שמתקשה ע"כ אלמא דבלא נימול כהלכתו נמי אמר שמואל בודקים אותו בשעה שמתקשה וצ"ע].

ה. גמרא יבמות (עא, ב) - אמר רבה בר יצחק אמר רב לא ניתנה פריעת מילה לאברהם אבינו שנאמר בעת ההיא אמר ה' אל יהושע עשה לך חרבות צורים ושוב מל את בני ישראל שנית וכו', מאי שוב אלא לאו לפריעה ומאי שנית לאקושי סוף מילה לתחלת מילה מה תחלת מילה מעכבת אף סוף מילה מעכבין בו דתנן אלו הן ציצין המעכבין את המילה בשר החופה את רוב העטרה וכו' אמר רבינא ואיתימא רב ירמיה בר אבא אמר רב בשר החופה את רוב גובהה של עטרה.

ו. שו"ע (סימן רסו סעיף יג) - יש לזוהר שלא ימולו שני מוהלים מילה אחת בשבת, שזה ימול וזה יפרע, אלא המל הוא עצמו יפרע. הגה: ולא מצאתי ראיה לדבריו, ואדרבה נראה לי דשרי דהא מילה דחיא שבת כמו עבודה במקדש שכמה כהנים היו עובדים ומחללים שבת, דמאחר דשבת ניתן לדחות הרי הוא כחול לכל דבר. וכן מצאתי בספר התרומה ישן כתוב בקלף, שכתב בסוף הלכות שבת בהדיא, דשרי. אמנם מצאתי בקובץ שיש לאסור ועל כן טוב להחמיר לכתחלה, אף על פי שמדינא נראה לי מה שכתבתי.

ז. **שו"ע (סימן רסד סעיף ג)** - כיצד מלין, חותכין את הערלה, כל העור החופה העטרה, עד שתתגלה העטרה, ואח"כ פורעין את הקרום הרך שלמטה מהעור, בצפורן, ומחזירו לכאן ולכאן עד שיראה בשר העטרה, ואח"כ מוצצין המילה עד שיצא הדם מהמקומות הרחוקים, כדי שלא יבא לידי סכנה. [פתחי תשובה (ס"ק יג)] - כתב בספר חמודי דניאל כ"י יש מוהלים שאין חותכים רק מעט מעור הערלה ומתקנין זה ע"י הפריעה וצ"ע מניין להם זה דמשמע בש"ע דלא מהני זה רק שצריך לחתוך כל העור].

ח. **שו"ת שערי צדק לרב האי גאון (שער ה סימן ו)** - די כי החוק יש בבבל מהיום שנים רבות שמושך המוהל את הערלה ומפסיק הקליפה התחתונה ביזו כדרך שהם יודעים עד שהיא נפקסת ומחבר אותה על הערלה וחותר אותה בבת אחת וכו' ושפיר דמי ואין רואי לחתוך בשתי פעמים אבל להיות מילה ופריעה בבת אחת וכשנעשית שתיהם יצא עד הנה".

ט. **גמרא שבת (קלג, ב)** - האי אומנא דלא מייץ סכנה הוא ועברינן ליה, פשיטא מדקא מחללי עליה שבתא סכנה הוא, מהו דתימא האי דם מיפקיד פקיד קמ"ל חבורי מיחבר.

י. **שו"ע (או"ח סימן שלא סעיף ט)** - בזמן חכמי הגמ' אם לא היו רוחצים את הולד לפני המילה ולאחר המילה וביום שלישי למילה במים חמין היה מסוכן, לפיכך נזקקו לכתוב משפטו כשחל להיות בשבת, והאידיא לא נהגו ברחיצה כלל, ודינו לרחוץ בשבת, אם רצו, כדין רחיצת כל אדם.

יא. **שו"ת אבני נזר (יו"ד סימן שלה אות ו)** - אשר ע"כ נראה דנהי דהא דרב פפא מוכח דאי לאו משום סכנה לא הי' שום מצוה במציצה. מ"מ השתא שיש סכנה. שוב המציצה מכלל מצות מילה וכו' כיון שאי אפשר למילה בלא מציצה ואי לאו המציצה הי' אסור למול לסכן התינוק. כשאמרה תורה למול כאילו אמרה מהול ומצוץ. וכן ענין הטפת דם ברית דלא כתוב בתורה וכו' רק משום שבכל מילה יוצא דם ממילא נשמע שהטפה מצוה (כן שמעתי מאדמו"ר זללה"ה מגור) וה"נ בזה כיון שאי אפשר בלא מציצה נשמע שהמציצה מצוה.

יב. **רש"י שבת (קלד, א)** - חדא דאי מהיל ליה לא נפק מיניה דמא, והטפת דם ברית מצוה, כדכתיב (זכריה ט) גם את בדם בריתך.

יג. **רמב"ם (מילה פרק א הלכה ז)** - גר שנכנס לקהל ישראל חייב מילה תחלה, ואם מל כשהיה עכו"ם צריך להטיף ממנו דם ברית ביום שנתגייר, וכן קטן שנולד כשהוא מהול צריך להטיף ממנו דם ברית ביום השמיני.

יד. **רמב"ם (תרומות פרק ז הלכה יא)** - הנולד מהול אוכל בתרומה.

טו. **שו"ע (יו"ד סימן רסב סעיף א)** - אין מלין עד שתנץ החמה ביום השמיני ללידתו. (ומשעלה עמוד השחר יצא). וכל היום כשר למילה, אלא שזריזין מקדימים למצות ומלין מיד בבקר. ואפילו מילה שלא בזמנה אינה אלא ביום. הגה: עבר ומל בלילה, צריך לחזור ולהטיף ממנו דם ברית. מלו תוך ח' וביום, יצא. [ש"ך (ס"ק ב) - ולענין דינא נראה מתוך מ"ש דבין נימול בלילה ובין נימול ביום תוך ח' לא יצא וצריך לחזור ולהטיף ממנו דם ברית וכ"פ הב"ח].

טז. **תשובת החתם סופר לבעל היד אליעזר אב"ד ק"ק ווין שנת תקצ"ו** - כי לא נמצא מציצה בפה דוקא כי אם למקובלים שאומרים למתקן הדין על ידי הפה ושפתים ואין לנו עסק בנסתרות היכא דאיכא למיחזק לסכנתא כל דהוא. והנה שורש מיץ וכו' סחיטה וכבישה להוציא דבר מכחו וכו', ואם כן אין לנו אלא להוציא את הדם ממקומות רחוקים יהיה על איזה פעול שיהיה, ויש להאמין המומחים על זה איזה פעולה תפעול כמו מציצת שפתים וכו', כיון דמשום רפואה אין להקפיד אם הוציאו הרופאים רפואה אחרת במקומם והוא הדין נמי למציצה וכו' יכולים להמיר בדבר אחר כיוצא בו אך יזהרו הרופאים המומחים שיעידו באמת אם הספוג עושה פעולת מציצה בפה, יותר מזה אין לחוש.

יז. **תפארת ישראל (שבת פרק יט בועז אות א)** - ולפי מה שאומרים הרופאים עכשיו. אדרבה ע"י המציצה אפשר שיסתכן וכו' ולכאורה הי' נראה לשמוע בקולם בכל כה"ג. דהרי אפי' בכריתות ומיתות ב"ד. שומעין לרופאין ואפי' להקל. מכ"ש כשנחוש רק משום סכנה. והם בקיאין בחששת סכנה יותר ממנו. ונקל גם בחילול שבת למצוץ ואעפ"כ נ"ל לבלי לזוז מדברי רז"ל.

יח. **ביאור הלכה ביאור הלכה סימן שלא סעיף א ד"ה ופורעין** - עיין בתשו' בנין ציון סימן כ"ג וכו' דהמציצה דוקא בפה ולא ע"י דבר אחר שהמציאו הרופאים החדשים ובתשובת יד אליעזר סי' נה מתיר למצוץ בספוג דבדוקה דיותר טוב ממציצה בפה ואפילו בשבת.